

מסורת הש"ס

(א) מ"ק"י (ט) (א, 18) ש"ס,
(ד) [ש"ס ע"ג] (ט) ע"ג מ"ק,
(ו) [ש"ס מ"ט] יומא נד: כ"ד:
(ז) [ש"ס מ"ט] (ז) ושי' מ"ק מ"ק
(ח) ד"ה מולא,

גליון הש"ס

תוס' ד"ה ארעא בו אבל
אם יודע ואינו מבין לקנות
ע"פ גי' דף ע"ה מ"ק
ד"ה ליקט:

הגהות הב"ח

(א) נב' ושלל כנאל ארעמא
דלמעא. נ"ב ובמ"ק מ"ק
דף י' ע"ב א"תל לאה
ליפסל: (ב) שם א"תל לאה
גברא דלע"א: (ג) ש"ב"ס
ד"ה דלע"א וכו' מכתבא עבר
ואש"פ וכו' משקל א"ת שדה
ומב"ב ומג"ג: (ד) ד"ה
ארעמא דליקט ל"ב ש"ג
הקל ל"ב ויכתב ק"י ממק:
(ה) ד"ה ד"ב ד"ב וכו' י"א
נ"ב לחרוש שם ולח"כ:
(ו) ד"ה מולא כנאל וכו'
הש"ל גיבור לאתעמ"ל:
(ז) תוס' ד"ה מולא וכו'
הרי' לאורליי"ס הכא שמע
וכו' לר"ה נ"ב נ"ב וכו'
מימא על המ"ס שלל הג"ס
דבמ"ק דף י' ע"ב א"תל
הדלל א"תל ויכלה שפ"ס
הוא ש"ס ו"ל א"תל:

מוסף תוספות

א. ואיכא הו"ל דמולא
בנצא ונצא במולא ארעמא
ד"ב ד"ב. ר"ע. וכן מ"ק
י: תורה מולא. דן נ"ב
ה"ק. [ד] [א] [א] [א]
תיקון חשב ויאו צד"ק לא
להשוות כל כך ולפ"ק ש
ק"ה. שם. [א] כדמ"ב
(שיעור גא) שה שח"כ
למרג חר"ך וכו' תרוש
הרי"ם ותדוק. ש.

רבינו גרשום

לפת בפ"ל ארעא ד"ב.
ששתל לא בתרע"א ד"ב
בנקיפה בארונה שנה. ד"ה
שבח דליתיה חזקה: דפשה
דיקלא. שיעוק קצתה הענפים
של דקל של גר: ארעמא
דרדיקלא. אם לצורך הדקל
מתכוין שיגדל יורו
וישביח ח"י חזקה וק"י: א
לצורך חיותא. להאכל
הענפים והלופ"ק להבמתו
לא ק"י הדקל: ד"ב וכו'.
שמכבד ומזכיר את השדה
ארעמא דארעא כ"י שהתא
נוחה לחרוש ולזרוע ק"י:
אבל אם ארעמא דבי"ב.
ללקט הענפים להספק לא
ק"י: דתיקלא. למשוי
ארעמא: שדה: ארעמא
דארעא. שהתא נוחה
לחרוש ולזרוע ק"י: ארעמא
ד"ב ד"ב. להבט שח"ס:
מולא. מ"ל: נצא. חר"ך:
שקל מולא במולא. ארעמא
ראש המולא ונתון סביב
החל כ"י החרוב. נצא
בנצא כדמ"ב מצדדי הוצא
ומש"ל להטת בקרקע:
כ"י להשוותה ולהתח"ב
היינו ארעמא דארעא. א
כמו אמת המים שמשק
בכל השדה: פתח תרי כ"י:
שענפים סוכה האיד
ומוציא המים באחד היינו
ארעמא דכורי: בתפשיח:
בכ"י הגר ולא הייתה לקות
כל האילין ביה אלא כדמ"ב
לע"ל: א"תל ח"ד בברא ר"ק
חפר תחתיו שיעירו
כמו שחזקין
האילנות: אלא בצורתא.
בצויר שצויר כמתליה:
המסוימת. המסוננת שניכר בין
השדות שהצורים גבוהין סביבה והיא של גר: ביכוש. חפירת יד:

חוקת הבתים פרק שלישי בבא בתרא

נד.

עין משפט גד מצוה

ר"ל א מ"י פ"ב מה"ל זכיה
ומתנה ל"י סמנ
ע"פ ע"ב טו"ש ע"ב מ"י ס'
ע"ה ספ"ק כ"ב:
ר"ל ב ג מ"י ש"ס ה"ל ד
טו"ש ע"ב ספ"ק יו:
ר"ל ד ה מ"י ש"ס ה"ל ה
טו"ש ע"ב ספ"ק יז:
ר"ל ו ז מ"י ש"ס ה"ל ו
טו"ש ע"ב ספ"ק יח:
ר"ל ח ט מ"י ש"ס ה"ל ח
טו"ש ע"ב ספ"ק יט:
ר"ל י כ מ"י ש"ס ה"ל ט
סמ"ט ע"ב טו"ש ע"ב ס'
ספ"ק יט:
ר"ל ל מ"י ש"ס ה"ל ד
טו"ש ע"ב ספ"ק יד:
ר"ל מ מ"י ש"ס פ"ה ה"ל ה
י סמ"ט ע"ב טו"ש ע"ב ס'
ספ"ק יז:

מוסף רש"י

דשדא ליפחא בי פילי.
נעט לפת בגומא שמתל
בקרעק הגר ולא פתח הוא
לפי פתחה נכנסו דאשון
קנה (ש"ב וכו'). לא היו
שבהא. ולאו חזקה היא ואין
נעט גר ופ"ק כל שהיא
מק. מ"י דמה נה"ו חזקה
(ש"ס). ממילא קא שבה.
הי"ה שמתל לא אי"ה מחזיק
בה אלא לפת היא דש"ה
וא"ל (ש"ס). דפשה דיקלא.
שומר הדקל מן הענפים
ש"ו (ש"ס י"ג) דש"ה. לפ"ק
פיסוק (ש"ב וכו'). שקל
מהאי גיבא ומהאי גיבא.
ענפים יבא"ס ש"ו הי"ו
ארעמא דקלא (ש"ס י"ג).
ארעמא דחיותא. דלפ"ק
למחל כמתה. דנקט מן
הענפים למחל גיבא צ"ן
למ"ן צ"ן יבין לצורך מחל
כמתה (ש"ס). דוכי דוכי.
שעמד כל הקרקע מעלי
קטנים שעליה ענוטל (ש"ס).
ארעמא דארעא. דלפי
ליקט צו"ה לזרוע הקרקע
שלקט גדולים וקטנים (ש"ס).
ארעמא דבי"ב. אם ליקט
ארעמא דלע"א ליקטן. דנקט
דכ"י וש"ב וכו'.
דאתקיל חזקה. שופר
מ"ס האדמה (ש"ס). ארעמא
דארעא. שופר ש"ה לצורך
זרעיה (ש"ס). ארעמא דבי
ד"י. לצורך הניקוט ש"ה
מ"ן. שקל מולא.
ש"טל הקרקע ממקום גבוה,
ויהי בבנא. ממקום נמוך,
היינו ארעמא דבי ד"י.
ש"טל גבוה ונמוך. ש"ק ד"ב
ג"ן ששמה בהנתן (ש"ס
וג"ר ד"ה פ"י וכו' ח"ס (ש"ס).
מולא במולא. ש"טל
הקרקע ממקום גבוה וממנו
ש"ס ע"ב נ"ב ממקום גבוה (ש"ס).
ונצא בנצא. שופר במקום
נמוך וממנו במקום נמוך,
היינו ארעמא דארעא. ש"ה
דכ"י של חורש שדה שליט
שגתה פ"ה ממקום ש"י
המתנשח בקרקע אפ"ל
במקום נמוך חורש (ש"ס).
ארעמא דכורי. שיעוק
המים ופ"ק ש"ה מן הגומא של
צ"ר למ"ן לצורך פ"ה מ"י מ"ס
ושמ"י הדנים (ש"ס). פתח
תרי כ"י. ח"ד ש"ו נכנסין
המים לגומא ונכנסין א"ך
הגמים לגומא ומה ש"ה מ"ס
יולין מ"ן לגומא והמים
מתמיימים במחיה ולקמים
אח"כ (ש"ס). ח"ד בבא. דפשה
ח"ד בבא ש"ו נכנסים המים
לגומא ופ"ק ש"ה מ"י מ"ס
המים למ"ן פ"ה. ארעמא
דארעא. שכסגומא מולא
מ"י יולין המים למעלה
ומסק"ל על השדה (ש"ס).

דשדא ליפחא בי פילי.
שזרע לפת בתוך נקעים של קרקע הגר ולא
כיסה עפר ולא עשה כלום כי אם זריקת הלפת בתוך החריץ לא הו"ל
חזקה שהרי לא עשה שום תיקון בקרקע והשלכת זרע בקרקע אינו
מעשה אלא אם כן זורע ואח"כ מכסהו (א) ואש"פ שגדל הלפת ושגש

דשדא ליפחא בי פילי דארעא דגר לא הוי
חזקה מאי טעמא בעידנא דשדא לא הוי
שבחא השתא דקא שבח ממילא קא שבח
אמר שמואל (א) האי מאן דפשה דיקלא ארעמא
דיקלא קני ארעמא דחיותא לא קני (ב) ה"ד
ישקל מוהאי גיבא ומהאי גיבא ארעמא
דיקלא כולא מחד גיבא ארעמא דחיותא
ואמר שמואל (א) האי מאן דוכי זוכיא ארעמא
דארעא קני ארעמא דבי לא קני (ב) ה"ד רמי
ישקל רברבי וזוטרי ארעמא דארעא שקל
רברבי וש"ב קני ארעמא דבי לא קני (ב) ה"ד רמי
שמואל (א) האי מאן דאתקיל תיקלא ארעמא
דארעא קני ארעמא דבי דרי לא קני ה"ד רמי
ישקל מולא (א) ושדא בנצא ארעמא דארעא
מולא במולא ונצא בנצא ארעמא דבי דרי
ואמר שמואל (א) האי מאן דפתח מ"י בארעא
ארעמא דארעא קני ארעמא דכוורי לא קני
ה"ד רמי (א) פתח תרי כ"י ח"ד מעייל וחד
מופיק ארעמא דכוורי חד בבא ארעמא דארעא
'היא איתתא דאכלה דיקלא בתפשיחא
תליסר שנין אתא ההוא (א) רפיק תותיה
פורתא אתא לקמיה דלוי ואמרי לה קמיה
דמר עובקא (א) אוקמיה בידיה אתאי קא צווחא
קמיה אמר לה מאי אעביד לך דלא
אחזיקת בדמחזקי אינשי אמר רב (א) הצר
צורה בכ"ס הגר קנה דרב לא קני לגנתא דבי
רב אלא (א) בצורתא: איתמר שדה המסוימת
במצריה אמר רב הונא אמר רב (א) כיון
שהביש בה מבוש אחד קנה כולה ושמואל
אמר לא קנה אלא מקום מבושו בלבד
וכשא"נה

ואש"פ שמתקן הקרקע וכן פשה דיקלא
ארעמא דחיותא אש"פ שהדקל מיתקן צ"ך לעולם
לא קני אלא אם כן מתכוין לקנות כדאמרין לעיל לקנות את חזירתה
א"ך אותה לא קנה כיון שלא נתכוין לקנותה וביצמות פרק ר"ג
(דף כ"ג): אמר רב ה"ה למה זה דומה
לעודר בנכסי הגר וכסבור שלו הן
ללא קנה ובהפדה (צ"ק דף מט: ושם)
אמר להמחזיק בשטרותיו של גר מ"ה
מאן דמחזיק בשטר ארעמא דארעא
הוא מחזיק ובארעא הא לא מחזיק
ושטר א"מ לא קנה ללא דעמיה
ארעמא או ללמ"ה דעמיה נמי אשטרך
ואין להקשות דאש"פ דאין דעמיה
ארעמא א"מ י"ו קונה לו שלא
מדעתו כמו חל"ו דח"ל מותרת י"ד
איתרצ"ל דהא לח"ל קונה לו שלא
מדעתו היינו שאינו יודע אם שלל
בחל"ו ואם היה יודע היה רוצה לקנות
לא אלא אם יודע ואין מתכוין לקנות לא
קני וא"ת מל"ה בג"ל או כותל של
דמ"ן באלו מליאות (צ"ב דף כ"ה): הרי
אלו שלו מפני שיכול לומר של אמריים
הוא אמאי לא קני"ל ליה חל"ו וי"ל
דכ"ד ש"ה היינו שאל"ל לא קנה
חל"ו שלל מדעת:

בול"י במולא בו. הקשה ה"ר
יוסף לאורליי"ס (א) משמע
שצ"יך קרקע ש"ה לתרישה יומר
מלדישה וא"ן סה"ל דלדישה צ"יך
הרצה יומר ש"ה ומל"ק (א) ומה שפירש
נמי בקו"ט' דאש עושה ארעמא דגרין
קני צ"ן הי"ו ידעין ק"י ע"ב
ארעמא דגרין קני צ"ן או אינו קני
והיה מפרש ד"י ד"י דהכ"ה היינו
להעמיד ש"ס כמותה כ"י כמו א"י ד"י
חושבנא (ש"ס דף ל"ג). דלקמ"ן (דף מ"ג)
מ"ן דבהעמדת כמותה לא קני ור"ת
השי"ב לו ש"ה היו דשים במורגים ולא
היו צריכין להשוות קרקע כל כ"י (א):
ואש"ינה

לפת בפ"ל ארעא ד"ב.
ששתל לא בתרע"א ד"ב
בנקיפה בארונה שנה. ד"ה
שבח דליתיה חזקה: דפשה
דיקלא. שיעוק קצתה הענפים
של דקל של גר: ארעמא
דרדיקלא. אם לצורך הדקל
מתכוין שיגדל יורו
וישביח ח"י חזקה וק"י: א
לצורך חיותא. להאכל
הענפים והלופ"ק להבמתו
לא ק"י הדקל: ד"ב וכו'.
שמכבד ומזכיר את השדה
ארעמא דארעא כ"י שהתא
נוחה לחרוש ולזרוע ק"י:
אבל אם ארעמא דבי"ב.
ללקט הענפים להספק לא
ק"י: דתיקלא. למשוי
ארעמא: שדה: ארעמא
דארעא. שהתא נוחה
לחרוש ולזרוע ק"י: ארעמא
ד"ב ד"ב. להבט שח"ס:
מולא. מ"ל: נצא. חר"ך:
שקל מולא במולא. ארעמא
ראש המולא ונתון סביב
החל כ"י החרוב. נצא
בנצא כדמ"ב מצדדי הוצא
ומש"ל להטת בקרקע:
כ"י להשוותה ולהתח"ב
היינו ארעמא דארעא. א
כמו אמת המים שמשק
בכל השדה: פתח תרי כ"י:
שענפים סוכה האיד
ומוציא המים באחד היינו
ארעמא דכורי: בתפשיח:
בכ"י הגר ולא הייתה לקות
כל האילין ביה אלא כדמ"ב
לע"ל: א"תל ח"ד בברא ר"ק
חפר תחתיו שיעירו
כמו שחזקין
האילנות: אלא בצורתא.
בצויר שצויר כמתליה:
המסוימת. המסוננת שניכר בין
השדות שהצורים גבוהין סביבה והיא של גר: ביכוש. חפירת יד:

(א) ע"י בתוס' מ"ק דף י' ע"ב ד"ה מולא ש"י כ"י ג"ר א"תל מולא ארעמא דארעא וכן בשם רבינו נחמן ה"ס"ף וכו': (ב) נראה דחסר כ"ן וי"ל האי מאן דפתח מ"י. כמו אמת המים וכו':